

Helleborus (Čemeřice)

čeleď: Ranunculaceae

Roste v Evropě, pouze 1 druh je ze západní Číny a 1 z pomezí Turecka a Sýrie. Kvete na pomezí zimy a jara zelenými, béžovými, červenými nebo fialovými. Je jedovatá. Existuje vnitrodruhový taxon:

- 'Queen of the Night' - květy jednoduché, hnědo růžově fialové

Nemá ráda přímé slunce, potřebuje polostín až stín. Vyhovují jí hlinité půdy s dostatkem humusu a pH kolem 7. Vhodnější je také skupinová výsadba.

Množí se semeny nebo dělením.

Helleborus abruzzicus

Helleborus atrorubens

Helleborus bocconeii

Helleborus caucasicus

synonyma: H. guttatus

oblasti: Kavkaz

Helleborus croaticus

Helleborus cyclophyllus

Helleborus dumetorum

oblasti: Itálie

Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. atrorubens
- subsp. illyricus

Helleborus foetidus (Čemeřice smrdutá)

synonyma: *Veratrum helleboraster*

oblasti: Andalusie, Itálie, Katalánsko, Německo, S Afrika, Švýcarsko, Velká Británie, Washington

Roste po celé Evropě a v severní Africe v podobě stálezelené trvalky. Dorůstá výšky (0,15 -) 0,2 - 0,8 (i 1)m. Kořeny vydávají nepříjemný zápach. Lodyha na bázi dřevnatí. Listy jsou znoženě dělené a tmavě zelené. Kvete ve větveném až 20tičetném žláznatém chocholíku, vlastní květy jsou zvonkovité, skloněné k zemi, dlouhé 2cm, složené z 5ti korunních světle zelených lístků a okraje mohou být růžovofialové. Plodem je měchýřek. Všechny části jsou velmi jedovaté.

Není náročná na pěstování.

Množí se semeny.

Helleborus hercegovinus

Helleborus liguricus

Helleborus lividus (Čemeřice baleárská)

synonyma: *H. lividus* var. *integrifolius*, *H. trifolius*, *H. trifolius* subsp. *lividus*, *H. trifolius* var. *integrifolius*, *H. trifolius* var. *lividus*, *H. triphyllus*

oblasti: Baleáry, Korsika, Sardínie

Roste na Baleárách, Korsice a Sardinii v podobě polokeře. Dorůstá výšky i přes 50cm. Listy jsou tmavě zelené až modrozelené, na mladých exemplářích nedělené, starší mají 3četné s podlouhlými špičatými asymetrickými kožovitými lístky, pilovým okrajem a vytrvávají i přes zimu. Květenství je bohaté, dlouze stopkaté, průměru 5 - 6cm, kalich je 5tičetný, lístky nazelenalé nebo růžové, korunní jsou přeměněné v úzce nálevkovitá nektaria. Plodem je chudý, dlouhý a zobákovitý měchýřek. Existuje vnitrodruhový taxon:

- subsp. *corsicus*/*H. argutifolius* (Čemeřice korsická) - Korsika, Sardínie v trsech; výška 0,6 - 1m, šířka 60 - 90cm; listy stálezelené, 3četné, vlastní lístky ostnitě pilovité, tuhé, kožovité, mohou být bělavé; na 1 stonku vyrůstá 20 široce zvonkovitých světle zelených květů o průměru 4 - 5cm; středomořské světlé lesy a křoviny, na zimu chránit před přímým sluncem, půda bohatá na živiny a dobře propustná, chráněná místa
- subsp. *lividus* (Čemeřice baleárská pravá) - Baleáry; listy celokrajné nebo řídce pilovité

Vyskytuje se v lesích a křovinách na svazích hor.

Helleborus multifidus (Čemeřice mnohoklaná)

synonyma: *H. bocconeii* subsp. *multifidus*, *H. intermedius*, *H. multifidus* subsp. *intermedius*

oblasti: Albánie, Chorvatsko

Roste v Albánii a Jugoslávii. Přízemní listy jsou dělené na úzce podlouhlé hustě ostře pilovité lístky. Květy jsou 1/2klatě rozevřené, zelené nebo růžovofialové a průměru 3 - 4cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. hercegovinus
- subsp. istriacus
- subsp. multifidus (Čemeřice mnohoklaná pravá)

Helleborus niger (Čemeřice černá)

oblasti: Apeniny, Karpaty, Michigan, Německo, New York, Rakousko, Švýcarsko, V Alpy

Roste v východních Alpách a Karpatech v podobě stálezelené trvalky v trsech. Dorůstá výšky 15 - 30cm a šířky 30 - 45cm. Pod zemí vytváří černý oddenek. Kořeny mají černou barvu. Listy jsou zelené, kožovité, dlanitě dělené na 5 - 9 částí vejčitého tvaru s pilovým okrajem. Kvete po 1 - 3ks v barvě bílé, později jemně narůžovělé, květy mají v průměru 5 - 7cm a jsou 5tičetné. Plodem je měchýřek velikosti 4cm obsahující černá semena. Je prudce jedovatá. Existují vnitrodruhové taxony:

- 'Autumnalis' - kvete již v listopadu
- subsp. macranthus
- 'Magnificus'
- 'Maximus' - velké květy
- subsp. niger (Čemeřice černá pravá)
- 'Praecox' - kvete na podzim

Vyhovují jí horské lesy, kamenitá místa s humusem, vápníkem a stálou vlhkostí. Na zimu je ideální k rostlině nahnout listí.

Množí se semeny. Dělení se povede pouze výjimečně.

Helleborus occidentalis

Helleborus odorus (Čemeřice vonná)

oblasti: Balkánský poloostrov, Itálie, Maďarsko

Pochází z Maďarska a Balkánského poloostrova. Listy jsou stálezelené, v mládí stříbřitě ochlupené. Kvete žlutozelenými aromatickými květy velikosti 5cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. laxis
- subsp. odorus

Helleborus orientalis (Čemeřice východní)

oblasti: Kavkaz, Malá Asie (Anatolie), Řecko

Roste v Řecku, na Kavkaze a severním Turecku. Dorůstá výšky i šířky 60cm. Kvete nazelenalými, bílými nebo narůžovělými převislými květy o velikosti až 7,5cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. abchasicus
- 'Alba' - výška 50cm, bílé květy
- subsp. guttatus - Kavkaz; na bázi malé růžovofialové skvrny
- subsp. orientalis

- 'Red Lady'

Helleborus purpurascens (Čemeřice nachová)

oblasti: Polsko, Slovensko, Ukrajina, V Karpaty

Roste ve východokarpatských bučinách jako trvalka. Dorůstá výšky až 30cm a šířky min. 30cm. Listy na zimu opadávají, jsou dlanitosečné a na spodní straně na žilkách ochlupená. Květy mají velikost až 5cm, korunní lístky na vnější straně růžovofialové a uvnitř zelenofialové.

Vyhovují ji listnaté lesy, polostín a půdy (i mírně vápenité) bohaté na živiny.

Helleborus thibetanus (Čemeřice tibetská)

synonyma: H. chinensis, H. viridis var. thibetanus

oblasti: Xizang (Tibet)

Pochází ze západní Číny. Kvete bílými nebo růžovými zvonkovými květy po 1 (i 2)ks velikosti 5cm. Vytváří 2 měchýřky a v létě zatahují.

Helleborus torquatus

Helleborus vesicarius (Čemeřice měchýřkatá)

oblasti: Sýrie, Turecko

Roste v Turecku a Sýrii. Kvete zelenými na okraji hnědými nenápadnými květy. Plody jsou žlutozelené nafouklé měchýřky velikosti 7cm.

Vyhovují ji křovinaté pastviny s vlhkým jarem a suchým létem a u nás potřebuje chráněná místa.

Helleborus viridis (Čemeřice zelená)

oblasti: Česká republika, Illinois, Itálie, Katalánsko, Malá Asie (Anatolie), Maryland, Michigan, Německo, New Jersey, New York, Ohio, Pennsylvania, Polsko, Severní Karolína, Sýrie, Švýcarsko, Tennessee, Virginie, Z Evropa, Západní Virginie

Pochází ze západní Evropy. Dorůstá výšky 10 - 40cm. Listy jsou dlanitě dělené, dlouze řapíkaté s protáhlými pilovitými úkrojky. Kvete zelenými květy v počtu 1 - 3ks na jediném stonku. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. abruzzicus
- subsp. bocconeii
- subsp. istriacus
- subsp. liguricus
- subsp. occidentalis
- subsp. viridis (Čemeřice zelená pravá)

Helleborus x ballariae

Jedná se o hybrid H. niger x H. lividus, občas označovaný jako H. 'Nigriliv'.

Helleborus x ericsmithii

Kříženec H. niger x H. sternii, občas označovaný jako H. 'Nigristern'. Dorůstá výšky až 60cm. Kvete bílými nebo růžovými (i bronzovými) květy.

Helleborus x hybridus (Čemeřice zahradní)

Jedná se o hybridy H. orientalis. Existují vnitrodruhové taxony:

- 'Dido' - plnokvětá
- 'Aeneas' - plnokvětá

Množí se semeny vysévanými na podzim.

Helleborus x nigercors

Kříženec H. niger x H. lividus subsp. corsicus. Kvete bílými a nazelenalými květy o průměru až 10cm.

Helleborus x sahinii

Kříženec H. niger a H. foetidus.

Helleborus x sternii

Hybrid H. argutifolius x H. lividus.

Další informace:

<http://botanika.wendys.cz/kytky/K6.php>

<http://jiho.ceskestavby.cz/rostliny/cemerice-helleborus/>

<http://www.garten.cz/a/cz/3225-helleborus-cemerice/>

<http://www.kvetenacr.cz/detail.asp?IDdetail=540>

<https://www.rostliny.net/>